

12. Забезпеченість науково-технічними ресурсами, які необхідні для підвищення конкурентоздатності підприємства.

13. Здійснювати організаційно-управлінський процес враховуючи зміни внутрішнього і зовнішнього середовища. Тобто підприємство повинно бути адаптивним до всіх змін, які відбудуться.

14. Проводити розширення напрямів діяльності підприємства за умов розширення організаційної структури.

15. Максимізувати роль управлінських компетенцій у загальному процесі управління.

16. Після виконання вищенаведених пунктів потрібно здійснити оцінку отриманого результату.

Отже, при використанні запропонованої парадигми формування потенціалу, підприємство в майбутньому буде мати значні конкурентні переваги та спроможність отримувати високі прибутки. Це в свою чергу дозволить відповідати всім вимогам сучасного інтеграційного простору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арефєва О. В. Економічні засади формування потенціалу підприємства / О. В. Ареф'єва, Т. В. Харчук // *Актуальні проблеми економіки*. – 2008. – № 7. – С. 71–77.

2. Амосов О. Ю. Формування потенціалу підприємства: організаційний та управлінський аспект / О. Ю. Амосов // *Бізнес Інформ*. – 2012. – № 12. – С. 337–340.

АЛІНА МИХАЙЛИШИН

Науковий керівник:

к.е.н, доцент Пазізіна К. В.

СВІТОВИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ

Політику імпортозаміщення, кінцевою метою якої є диверсифікація місцевої промисловості і підвищення конкурентоспроможності національної промисловості, в різні періоди часу у більш чи менш явній формі застосовувала переважна більшість країн світу.

Країни Західної Європи та США вперше скористалися даною стратегією ще в середині XIX ст. для підтримки власної промисловості, а поширення вона набула в середині XX ст. як одна з концептуальних ідей, на базі яких країни, що розвиваються намагалися наздогнати розвинуті країни.

В 50–60- ті роки XX ст. Латинська Америка для захисту своєї економіки від експансії з боку Північної Америки здійснила ряд заходів для зниження цін на продукцію вітчизняного виробництва, а кошти, що залишилися в регіоні, були направлені на модернізацію промисловості. В даний період такі великі

країни Латинської Америки та Азії, як Чилі, Перу, Аргентина, Індія, Пакистан, Філіппіни і Бангладеш, здійснювали стратегію внутрішньоорієнтованої індустріалізації, що опиралась на стратегію імпортозаміщення.

До кінця 1960-х років до реалізації стратегії імпортозаміщення приступили окремі країни Тропічної Африки, зокрема Нігерія, Ефіопія, Гана і Замбія, їх приклад наслідували ряд малих країн Латинської Америки та Азії [6, С. 451].

На початкових етапах реалізації політики імпортозаміщення країни Латинської Америки домоглися досить високого економічного зростання, перейшли від сільськогосподарської праці до промислового виробництва, збільшили частку промислових товарів у ВВП. Разом з тим, створення заводів вимагало значних витрат, а неконкурентоспроможна продукція не змогла окупити їх, що спричинило досить затяжну кризу. Таким чином, результати імпортозамінної політики в Латинській Америці виявилися суперечливими.

Другим регіоном, у якому запроваджувалася імпортозаміщуюча політика, була Південно-Східна Азія (Південна Корея, Тайвань і т. д.), але в цих країнах дана політика мала короткий термін дії. На початкових етапах застосовувалися бар'єри для імпорту, а у Південній Кореї і Тайваню високий рівень зовнішньоторговельної протекції зберігався до початку 80-х років. Розуміючи, що національні підприємства за економічним потенціалом не відповідають тим підприємствам, що діють на світових ринках, уряди цих країн обережно поставилися до збільшення відкритості економік. Після створення на базі політики протекціонізму стійких розвинених підприємств з ефективною економічною стратегією – «національних чемпіонів», здатних конкурувати на світових ринках, було здійснено поступовий перехід до експортної орієнтації та послаблення обмежень на імпорт. Політика імпортозаміщення у країнах Південно-Східної Азії плавно і логічно перейшла в експортну.

Реалізація політики імпортозаміщення продемонструвала суттєву розбіжність між початковими орієнтирами та фактичними результатами. Якщо одна група країн розглядала імпортозаміщення як кінцеву мету, продовження політики незалежності (яка логічно призводить тільки до самоізоляції), то друга група країн справедливо вважала імпортозаміщення засобом підвищення конкурентоспроможності економіки і посилення її експортної орієнтації. Тому в одних країнах ця політика зазнала повне фіаско, а інші країни в результаті її реалізації отримали інтенсивне багаторічне економічне зростання [3].

Узагальнюючи світовий досвід застосування стратегії імпортозаміщення, можна виокремити базові принципи, дотримання яких забезпечувало її успішну реалізацію (таблиця 1).

Серед країн ЄврАзЕС великий досвід у реалізації програм імпортозаміщення мають Білорусь і Казахстан, Росія,

У Білорусі питання імпортозаміщення і нарощування експорту вирішуються в рамках загальнодержавної промислової політики. З метою збільшення експорту та обсягів імпортозамінної продукції власного виробництва розроблені стратегії розвитку експорту наукомісткої продукції і послуг організацій НАН Білорусі і програма виробництва імпортозамінної продукції на 2011–2015 роки [1].

Базові принципи стратегії імпортозаміщення

Принцип	Сутність	Приклади застосування
Імпортозаміщення має бути перехідним етапом у процесі реструктуризації економіки, використовуватися для пришвидшеної модернізації та розвитку нових напрямків промисловості, після чого має відбуватися послідовний перехід до експортоорієнтованої моделі розвитку	<ul style="list-style-type: none"> - державна підтримка експорту продукції; - пошук перспективних торговельних та інвестиційних партнерів; - інформаційно-консультативні послуги; - державне кредитування та страхування експортних операцій; - маркетингова підтримка; - покращення іміджу країни для більш успішного просування товарів на зовнішні ринки. 	<p>Індія. Друга половина 1950-х рр. – створення високотехнологічних галузей у переробній промисловості; 1965 р. – перехід до політики активної підтримки експорту.</p> <p>Південна Корея. 1950-ті рр. – політика імпортозаміщення; поч. 1960-х рр. – перехід до експортоорієнтованої політики.</p> <p>Чилі, Чехія, Ірландія, Японія та ін. країни. Створено торговельно-інвестиційні агенції з метою маркетингової підтримки експортерів за кордоном під егідою торгово-промислових палат та надання підприємцям консультацій та послуг для отримання необхідної документації в режимі «єдиного вікна» [7].</p>
Імпортозаміщення здійснюється у декількох найважливіших галузях	- обрання галузей, які мають певний рівень технологічної готовності та достатньо розвинену інфраструктуру.	Південна Корея – автомобілебудування та суднобудування; Індія – фармацевтичний сектор та сектор ІКТ.
Забезпечення зростання продуктивності праці та конкурентоспроможності	<ul style="list-style-type: none"> - впровадження виробничих, організаційних та ін. видів інновацій; - нарощування обсягів випуску нової продукції на основі вітчизняного науково-технічного і виробничо-технологічного потенціалу та шляхом придбання ліцензій на високі технології за кордоном. 	Японія завдяки залученню та послідовному вдосконаленню іноземних високих технологій створила ряд конкурентоспроможних високотехнологічних галузей, ставши світовим лідером з виробництва високотехнологічної продукції.
Стимулювання технологічного імпорту та інноваційного менеджменту	<ul style="list-style-type: none"> - активізація залучення іноземних інвестицій у вигляді нових технологій; - локалізація виробничих потужностей крупних іноземних ТНК. 	Російська Федерація. У фармацевтичній галузі іноземні інвестори мають суттєві переваги при державних закупівлях їхньої продукції.

Складено автором на основі [5].

Програма імпортозаміщення в Казахстані передбачає надання державної підтримки галузям – «точкам росту» імпортозаміщення: агропромислового комплексу, машинобудуванню і легкій промисловості, тобто тим галузям, що виробляють продукцію з високою доданою вартістю, володіють найбільшими мультиплікативними зв'язками, бо мають широкий потенціал розвитку міжгалузевих взаємин [2].

В Росії програми імпортозаміщення діють у багатьох галузях реального сектора економіки, насамперед там, де є очевидні конкурентні переваги

(доступна сировина, великий внутрішній ринок, багаторічні традиції і досвід). До таких галузей належать лісова, легка промисловість, фармацевтика, автомобілебудування.

Для України проблема імпортозаміщення актуалізується у зв'язку із високим рівнем дефіциту зовнішньоторговельного балансу та ймовірним сповільненням динаміки експорту в умовах світової економічної кризи. Тому Державна програма активізації розвитку економіки на 2013–2014 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 29.02.2013 року № 187 одним з пріоритетних напрямків розвитку економіки визначила підтримку національного товаровиробника та реалізацію політики імпортозаміщення.

В Концепції загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2020 року, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 липня 2013 р. № 603-р., основним способом реалізації стратегії імпортозаміщення визначено збільшення частки вітчизняних наукових розробок і досягнення високого рівня інновацій. За допомогою даної програми передбачається стимулювати розвиток найбільш перспективних і сучасних галузей економіки з метою наступної структурної перебудови: замість сировинних галузей основою економіки стануть інноваційні технології [4].

Отже, як показує практика, процес імпортозаміщення бажаний тоді, коли імпортні товари витісняються не менш якісною продукцією вітчизняного виробництва, коли фактор ціни фундаментально не визначає споживчий вибір покупців. У цьому випадку не тільки зростає зайнятість, доходи бюджету і підприємств, але й не страждає споживач. Одночасно нарощується складова національної безпеки [8, С. 269].

ЛІТЕРАТУРА

1. *Белявская О. Стратегическое равновесие [Электронный ресурс] / О. Белявская // Экономика Беларуси. – 2012. – № 1. – С. 14–19. – Режим доступа: belarus-economy.by/.../№%201%2F%202012.*

2. *Голованова С.В. Открытость российской экономики: тенденции и международные сопоставления [Электронный ресурс] / С. В. Голованова // Балтийский регион. – 2011. № 2. – Режим доступа: cyberleninka.ru/article/n/otkrytost.*

3. *Жаліло Я. А. Проблеми формування сучасних засад політики імпортозаміщення в Україні / Я. А. Жаліло, В. М. Гацько // Стратегічна панорама. – 2006. – № 1. – С. 102–111.*

4. *Правительство взяло курс на импортозамещение. Упор на инновации. [Электронный ресурс]. – 4 сентября 2013. – Информационно-аналитический портал Inpress.ua. – Режим доступа: inpress.ua/.../15703-pravitelstvo-vzyalo-kurs-na-imp.*

5. *Пріоритети політики імпортозаміщення у стратегії модернізації промисловості України. – К.: НІСД, 2012. – 71 с.*

6. *Тодаро М. П. Экономическое развитие: учебник для экономических вузов / М. П. Тодаро. – пер. с англ. – М.: Экон. Фак. МГУ, ЮНИТИ, 1997. – 667 с.*

7. Черкас Н. І. Значення економічної дипломатії у стимулюванні несировинного експорту / Н. І. Черкас // *Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. – Сборник научных трудов. Донецк: ДонНУ. – 2010. – Часть 1. – С. 336–340.*

8. Шамхалов Ф. И. Опыт импортозамещения продукции оборонной промышленности в зарубежных странах [Электронный ресурс] / Ф. И. Шамхалов // *Известия Тульского государственного университета. – 2010. – Выпуск 1. – С. 256–269. – Режим доступа: cyberleninka.ru/.../opyt-importozamescheniya-produk...*

ІВАН ОЛЕКСІВ

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Лизун М. В.

ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНОЮ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ЧЛЕНСТВА У СОТ

Світова організація торгівлі (СОТ) – це провідна міжнародна економічна організація, на яку припадає більше 96% обсягів світової торгівлі; її функціями є встановлення правил міжнародної системи торгівлі і вирішення спірних питань між країнами-членами. За останні роки значно розширилася сфера діяльності СОТ, яка на сьогодні далеко виходить за рамки власне торговельних стосунків. СОТ є потужною і впливовою міжнародною структурою, здатною виконувати функції міжнародного економічного регулювання. Членство у СОТ стало на сьогодні практично обов'язковою умовою для будь-якої країни, що прагне інтегруватися у світове господарство.

Вивченню питань використання країною переваг членства в СОТ приділяється велика увага у працях зарубіжних і українських вчених, серед яких Андрійчук В., Петрова Г. Є, Макогон Г. Є, Хаджинов І. В, Рут Ф., Холопов В. та ін.

Членство в СОТ певною мірою обмежує можливості реалізації національних економічних інтересів унаслідок скорочення спектра інструментів торгової політики, які раніше були виключно компетенцією національних урядів. Водночас на глобальному рівні удосконалюються існуючі та створюються нові регулятивно-захисні механізми та методи, розуміння, опанування та використання яких необхідно для ефективної реалізації національних економічних інтересів у сучасних умовах та укріплення конкурентних позицій на міжнародних ринках [1].

Ефективне використання цих гармонізованих механізмів торгової політики надає країнам важелі послаблення потенційно негативних наслідків загострення конкуренції, пов'язаних, насамперед, з вирішенням соціально-економічних проблем, усунення викривлень конкурентного середовища, що, в свою чергу, сприяє появі більш широких та різноманітних можливостей реалізації переваг участі у міжнародному поділі праці, забезпечення національних економічних інтересів.